MIELIPIDE

Paras tapa vähentää virheitä on auttaa viljelijää jo ennen kuin virhe ehtii tapahtua. **EUROPARLAMENTAARIKKO PETRI SARVAMAA (KOK.)**

LUKIJALTA

Elintarviketalous on ketjutaloutta

Tuotanto on monien eri tekijöiden yhteistyötä – puhutaan tuotantoketjuista.

Ehkä selkeimmän kuvan tuotannon ketjuuntumisesta antaa meille elintarviketuotanto. Kaiken perustana on maatalous. Jalostusporras ostaa tuotannon ja valmistaa siitä tehtaissaan mitä monipuolisimman elintarviketarjonnan, jonka kauppa edelleen ostaa ja tarjoaa myymälöissään kuluttajakunnalle.

Osa tuotannosta ohjautuu vientiin. Kuljetus on ketjun kaikissa vaiheissa tärkeä tekijä ja vaikuttaa merkittävästi tuotteen lopulliseen myyntihintaan.

Hyvin toimivassa yhteistyössä kaikki ketjun osakkaat saavat kohtuullisen korvauksen omasta panoksestaan.

Ketjuuntuminen ei ole yksinomaan elintarvikealan ominaisuus. Samanlaista yhteistyötä tavataan monilla muillakin tuotannonaloilla, ja esimerkiksi puun hyötykäyttöä edeltää tavallisimmin monien osallistujien yhteistyö.

Euroopan elintarviketaloudessa on kuitenkin tapahtunut puolen vuoden kuluessa voimakas muutos. Maitokiintiöt lakkautettiin, ja useissa maissa tuotanto alkoi kasvaa. Nyt halpamaitoa tunkee jo Suomenkin markkinoille. Maatilamme ovat joutuneet syvään kustannuskriisiin, kun samoihin aikoihin maidon hinnasta lohkaistiin neljännes ja vienti Venäjälle katkesi.

Perustuotanto ei silti ole ainoa elintarvikeketjun heikko lenkki. Vähittäiskauppa on vahvistanut osuuttaan, ja jalostusporras, joka aikaisemmin määritti tuotteiden hinnan, on menettänyt otettaan. Nyt hinnan määrittää vähittäiskauppa.

Elintarvikeketjussa olisi suoritettava kustannusten ja tulojen uusjako, sillä maatalous ei kestä nykyistä painetta loputtomiin. Valtiovallan olisi puututtava tähän koko yhteiskuntarakennetta rapauttavaan ongelmaan, sillä tilannetta ei ratkaista vapaalla kilpailulla.

Aiempina vuosina ruuantuotanto ja elintarviketalous olivat päättäjien jatkuvan mielenkiinnon ja huolenpidon kohteita. Maassamme järjestettiin 1980–1990-luvuilla joka toinen vuosi Agrofood-tapahtuma. Tampere-talolle kertyi tuhathenkinen neuvottelukunta ruoka-alan asiantuntijoita – viljelijöitä, professoreita ja monta muuta siltä väliltä.

Elintarvikeketju käytiin Tampereella läpi kaikkine osa-alueineen. Todettiin, että alan teollisuus tarvitsee ehdottomasti kotimaista perustuotantoa.

Nivalaisen Pekka Vilkunan ideat herättivät kiinnostusta tuossa neuvottelukunnassa. Pekan tilan kannattavuus oli paljolti kaalin varassa, mutta muitakin kannattavuusvinkkejä Pekalla oli antaa.

Pekka istui myöhemmin kolme istuntokautta eduskunnassa. Siellä hän ideoi lain, jossa lannan biokaasu hyväksyttiin käytettäväksi verottomana polttoaineena autoissa ja monissa erilaisissa vetokoneissa. Lain valmistelu ja voimaan saattaminen vei vuosikausia.

Kaasukäyttöisten traktorien valmistus on sittemmin aloitettu Suomessakin.

Valtiovarainministeriö on, suurtuotannon juoksupoikana, vastustanut kaikenlaisen pientuotannon pääsyä energiamarkkinoille. Lex Vilkunalla on kuitenkin ollut jo vaikutusta talouselämässä.

Biokaasureaktoreita rakentava Metener Oy on hyödyntänyt sitä muun muassa rakentamalla Laukaan Leppävedelle reaktorin ja kaasuntankkauspisteen, jossa asioi jo kolmisensataa autoilijaa. Kehitysnäkymät ovat valtavat.

Enää tarvitaan laki, joka mahdollistaa maatilojen pienreaktorien pääsyn valtion tukien piiriin.

Agrofood-kokoukset mahdollistivat hyvin monenlaisten ideoiden julkisuuteen tulon, ja niistä monet on myös toteutettu. Joskus kannattaa muistella vanhaakin ja ottaa oppia aiemmin hyväksi havaituista käytännöistä.

Erkki Raudaskoski
Rovaniemi

Ota kantaa tekstiviestillä

- Harmittaa, suututtaa, ilahduttaa, ihmetyttää?
- Jaa mielipiteesi muiden lukijoiden kanssa lähettämällä se tekstiviestillä numeroon 173 172.
- Viestin enimmäispituus on 160 merkkiä ja yhden viestin hinta 50 senttiä.
- Viestin alkuun tunnus MT LU.

Maidon hinta

Taas lyödään jo lyötyä. Kauppa ja Putin vieneet osan maidon hinnasta, Sipilä vie loputkin. Miksi näin? **Jokin tolkku**

Tuet

Höpöheinien viljelijöiltä tuet pois ja heti. **Ei nimimerkkiä**

Mikäli maataloustukia leikattava. On ne kohdistettava metsäkeskukseen ja Pro Agriaan ja kaupunkien saamiin maataloustukiin. **Ei nimimerkkiä**

Taas maataloustukia leikataan ja MTK ei tee mitään. **Ei nimimerkkiä**

Ajattelua

On se kumma, miten säikkyjä vapaa-ajattelijat ovat. Ei meitä kristittyjä haittaa heidän ajattelunsa. **Taunosakari**

Etujärjestöt

EK, MTK ja Akava ovat samoja asioita varten kuin SAK ja muut ammattiliitot. Ei näitä ensiksi mainittuja kukaan ole syyttelemässä. **Metsuri vm 52**

Ay-jäsenmaksujen ohella verovapaus pitäisi poistaa myös muilta edunvalvojilta, kuten EK:lta ja MTK:lta. Miksi vain yhdeltä? **Pyry**

Myyrät

Hyvä vinkki myyrien varalle. Huuhtele maitopurkki. Leikkaa pohja pois ja jaa kahteen osaan. Laita puoliskot kuusen taimen suojaksi. Myyrä syö purkin. **Toimii**

Byrokratia

Missä viipyy keskustan lupaamat byrokratia vähennystalkoot? **Ei nimimerkkiä**

Lomitus

Luovutan vapaaehtoisesti lomaoikeuteni lypsykarjatilojen käyttöön. **Lihasikatyyppi Loimaalta**

Väärä tieto

SAK:n ekonomisti Olli Koski totesi A-studiossa keskiviikkoiltana, ettei maataloudesta ole leikattu ollenkaan. Hän ilmeisesti haluaisi lopettaa maatalouden. **Ei nimimerkkiä**

Onnea

Onneksi olkoon Petteri Orpo. Luotamme sinuun uudessa tehtävässäsi. **Ei nimimerkkiä**

Euro

Niin kauan kun EU:ssa ja eurossa ollaan, niin syvemmälle suohon mennään. **Pohjaton kaivo**

Ympäristökorvaus

Ympäristökorvaus vaatii kasvinsuojelukoulutuksen. En ole nähnyt sellaista edes tarjottavan. Nyt vauhtia koulutuksen järjestäjät. **Ei nimimerkkiä**

Halpuutus

Ilkka Alarotu ei osaa puhua muusta kuin Oltermannista. Alkaa tympäistä nuo puheet. Yksi tuote laskee ja neljä nousee. **Se siitä**

Lukijalta-osasto

- Lukijalta-kirjoitukset voi toimittaa Maaseudun Tulevaisuuden toimitukseen postitse, sähköpostitse, faksilla tai tekstiviestillä.
- Toimituksen osoite on Maaseudun Tulevaisuus, PL 440, 00101 Helsinki. Faksinumero toimitukseen on (09) 694 3717. Kuoreen tai faksiin merkintä "Lukijalta". Sähköpostitse kirjeet lähetetään osoitteeseen *lukijalta@maaseuduntulevaisuus.fi.*

Uudelle maatalousministerille

Maatilojen määrä on puolittunut EU:n aikana. Silti valvonta lisääntyy ja maksaa yhä enemmän; tämä lähes tuottamaton byrokratia vaan paisuu (MT 22.5.).

Laskelmien mukaan yksinomaan 4 000 tilan valvonta maksaa noin 14,5 miljoonaa euroa.

Byrokratian piti vuonna 2015 vähentyä, mutta toisin kävi. Kysyn vaan, paljonko miljoonia edellä mainitun lisäksi on palanut uusien säännösten laatimiseen ja peltopinta-alojen ainaiseen rukkaamiseen.

Pitää myös ottaa huomioon, että viljelijän työmäärää on tällä tavalla salakavalasti lisätty.

Monelle aktiiviviljelijällekin on tullut ylivoimaiseksi tukipaperien laatiminen ja he ovat joutuneet palkkaamaan ammattihenkilön avukseen, mikä sekin on pois viljelijän kukkarosta, jossa korkeintaan kolikot enää kilisevät. Maatilojen konkurssit ovat lisääntyneet jyrkästi alkuvuonna.

Lehdet ovat pullollaan kirjoituksia, miten suomalaiset ovat päättämässä EU:n pöydissä.

Onkohan pukki ollut kaalimaan vartijana? Tai onko se ollut suomalaisten neuvottelijoiden taitamattomuutta?

Minusta on kuitenkin tuntunut, että virkamiehet tahallaan kotikutoisesti pitävät yllä monimutkaista systeemiä ja näin turvaavat omat työpaikkansa. Tällainen roisi esimerkki on ympäristöministeriö, joka on paisunut kuin pullataikina. Aina löytyy jokin uhanalainen laji ja siitä tehdään ongelma. Varsinkaan jos lajia ei löydy kehä kolmosen sisäpuolelta, niin heti ollaan rauhoittamassa.

Tämä järjetön tuottamattoman työn lisääntyminen on vielä surkeampaa kuin niin sanottu toisten paitojen pesu.

Toivon uudelta maatalousministeriltä isännän otteita.

Mauri Lehto
Laitila

Kalojen virikekasvatuksen kupla

Suomessa kalavesien hoito perustuu kalaistutuksiin. Ylikalastuksen ja kalavesien hoidon virheitä korjataan vapauttamalla kalanviljelylaitoksissa kasvatettuja kaloja luonnonvesiin hyvien saaliiden toivossa.

Vielä 1970–1990-luvuilla istutukset tuottivat hyvin, mutta 2000-luvulla istutukset eivät ole enää tuottaneet juuri mitään ja ovat olleet resurssien haaskausta – paitsi Inarilla, jossa taimenistutusten tuotto on edelleen hyvällä tasolla.

Luonnonvarakeskus Luke uutisoi keväällä tieteellisesti testatusta, kalaistutusten tuloksellisuuden mullistavasta istutuspoikasten virikekasvatusmenetelmästä.

Luken virikekasvatusoppaan mukaan viljelylaitoksissa virikkeellisesti kasvatetut poikaset selviytyvät paremmin luontoon vapauttamisen jälkeen kuin perinteisesti kasvatetut poikaset antaen hyvä saalistuoton.

Mutta mitään tutkittua tietoa virikekasvatettujen poikasten paremmasta menestymisestä luonnon vesissä ei esitetä, on vain oletuksia.

Ainoa virikekasvatusoppaassa esitetty tutkimus luonnonvesistä on Torniojoessa tehty lohen vaelluspoikasten vaellustutkimus, jossa virikekasvatetut poikaset selvisivät jokisuuhun saakka kaksi kertaa paremmin kuin tavanomaisesti kasvatetut vaelluspoikaset.

Se, että lohismoltit selviävät jokisuuhun, ei kerro vielä, menestyvätkö ja tuottavatko nämä poikaset aikuisia lohia kalastettavaksi ja lisäävätkö ne tulevien vuosien kutuvaeltajia joessa yhtään enempää kuin perinteisesti kasvatetut istukkaat. Missä siis tieteellinen testaus tässä asiassa on?

On hämmentävää, kuinka hatarilla perusteilla Luken tutkijat esittävät otettavaksi käyttöön uuden, vanhat käytännöt syrjäyttävän istutuspoikasten tuotantomenetelmän. Pelkkä uskomus menetelmän paremmuudesta ei riitä.

Nykyinen kalaistutusten heikko tuotto voi juontua myös jostakin muusta, tutkijoille tuntemattomasta syystä kuin istutuspoikasten kasvatusmenetelmä. Verovaroilla tehtäviltä tutkimuksilta odottaisi selvästi parempaa luotettavuutta.

Erkki Järvenpää
Varkaus

LUKIJAN KUVA

KARI KYTÖ

Viileä ei vikkelää hidasta

Kylmästä ja sateisesta keväästä huolimatta nämä oravanpoikaset ovat jo valmiina kirmaamaan kesälaitumille Virolahden Vilkkilän kylässä.

Voit lähettää Lukijan kuva -ehdotuksiasi osoitteeseen lukijankuva@maaseuduntulevaisuus.fi. Liitä mukaan nimesi ja yhteystietosi. Julkaistuista kuvista maksetaan palkkio.

Hävikkiruoka ei häviä lakeja säätämällä

Viimeisen viikon aikana Ranskan päätös laista, joka kieltää kauppaa heittämästä ruokaa roskikseen, on noussut esille monesta eri kanavasta.

On helppo mennä mukaan päivittelemään kaupan aiheuttamaa hävikkiä ja nostaa esille perinteisenä ruokakulttuurimaana pidetyn Ranskan päätöstä hävikin hävittämiseksi kaupasta.

Ruokahävikki on turhaa ympäristön kuormittamista ja resurssien hukkaamista, tapahtuipa se missä ketjun osassa tahansa. On kuitenkin äärimmäisen vaikea kajota siihen osaan ketjua, jossa ruokahävikkiä syntyy eniten eli kotitalouksiin.

Kuluttajien ruokahävikistä keskustelu herättää tunteita. Tämä on ymmärrettävää, sillä ruokahävikin määrä vaihtelee suuresti kotitalouksien välillä ja esimerkiksi tulotasolla on yhteys ruokahävikkiin. Tarvitsemme kuitenkin keskustelua, uusia keinoja ja ideoita, jotta ruokahävikki kotitalouksissa vähenee.

Kotitalousopettajanakin voin myöntää, että kotonani ruokaa päätyy biojäteastiaan. Jos ongelmaa ei edes haluta nähdä, sitä on vaikea ratkaista.

Arvostetaan ruokaa ja nautitaan siitä joka päivä.

Elina Ovaskainen
Asiantuntija, kotitalousopettaja
Motiva Oy

Avokonttoria ei johdeta kulmahuoneesta

Sipilän hallituksen muutto vallan bunkkereista avokonttoriin kertoo poliittisen johtamiskulttuurin muutoksesta. Sen symbolinen vaikutus voi olla yllättävänkin suuri.

Avokonttori on tiimityön synonyymi ja Sipilä käyttää sitä osoittaakseen konkreettisesti poliittisen johtajuuden muuttuneen. Kriisin johtamiseen perinteinen kulmahuonejohtaminen ei enää sovellu.

Avotila tarjoaa uuden hallituksen työskentelyyn nopeaa tiedonkulkua, matalaa osallistumiskynnystä, yhteisöllisyyttä sekä tasa-arvoa ministereiden ja virkamiesten välille.

Avoin keskustelu synnyttää luottamusta ja yhteisiin päätöksiin sitoudutaan paremmin. Sipilä halunnee, että hallituksessa edustetaan Suomea eikä vain omaa puoluetta.

Avokonttori viestii myös esimerkin voimaa kun muutosjohtajat työskentelevät joukon keskellä kädet savessa.

Avotilat eivät ole kuitenkaan pelkkiä onnen pesäkkeitä. Osa kaipaa omaa rauhaa ja lukittavaa ovea. Ehkä joku ministeri salaa myös kulmahuonetta. Hallituksen kriisijohtaminen edellyttääkin yhteisiä pelisääntöjä, osallistavaa johtajuutta ja ammattimaisesti mietittyjä tilaratkaisuja.

Jukka Saksi
KTT, Modeo Oy:n toimitusjohtaja
Vantaa

VIERASKOLUMNI

Kohti järkeviä tarkastuksia

Lupasin viime vuoden eurovaalien jälkeen, että keskityn maaseudun asioihin jatkossakin, vaikka paikka maatalousvaliokunnassa jäi saamatta.

Parlamentin muissa valiokunnissa viljelijää ei aina ymmärretä yhtä hyvin kuin asialle omistautuneessa Agrissa, joten viestinviennille oli tarvetta.

Tärkein maatalousaiheinen asia pöydälläni on ollut mietintöni tukitarkastusten järkevöittämisestä. Mietinnöstä äänestetään ensin talousarvion valvontavaliokunnassa heinäkuun 14. päivä ja tämän jälkeen parlamentin täysistunnossa syyskuussa.

Oma-aloitemietinnön tavoite on ennen kaikkea kohdistaa valvonta sinne, missä sitä eniten tarvitaan. Veronmaksajien rahojen valvonnan tulee olla tarkoituksenmukaista, kustannustehokasta ja oikeudenmukaista.

Tällä hetkellä jäsenmaat käyttävät capin alaisten tukien valvontaan vuosittain yhteensä noin neljä miljardia euroa.

Neljä miljardia pelkästään valvontaan on paljon. Se voisi olla oikeutettua, jos systeemi olisi tehokas, toimiva ja hyväksi havaittu. Näin ei selvästikään ole. Samaa mieltä ovat toimijat valvonnan jokaisella tasolla, viljelijästä EU:n tilintarkastustuomioistuimeen.

Tehokkuudesta ei voi puhua, jos viljelijä joutuu vuoden aikana kokemaan useamman tukitarkastuksen kansallisilta viranomaisilta.

Pahimmillaan mukaan mahtuu myös komission ja tilintarkastustuomioistuimen omat tarkastukset samalle tilalle. Yksi tarkastuskäynti vie viljelijän aikaa vähintään työpäivän verran. Paperityöt ovat tietenkin asia erikseen.

Riskiperusteisuudesta ei voi puhua, jos kymmenen vuotta virheetöntä tilaa pitänyt tuensaaja palkitaan yhdentenätoista vuonna lisätarkastuksella, koska tilan profiili on edelleen tilastollisesti riskiryhmää.

Joustavuudesta ei voi puhua, jos viljelijää rangaistaan siitä, että sää ei ole antanut myöten tehdä pellolla toimia asetuksen määräämään päivään mennessä. Kun valvontaa tehdään sääntökirja edellä, luonto välillä sivuuttaen, on tuloksella harvoin mitään tekemistä maatalouden kanssa.

Mietintöni esittää valvontaan lisää järkevyyttä, tehokkuutta ja johdonmukaisuutta.

Kerran vuodessa valvotulta tilalta saatujen tulosten pitää kelvata kaikille valvonnan tasoille. Hyvin asiansa hoitaneiden maiden tulee olla mahdollista vähentää tarkastusten kokonaismäärää ja hallitusti keventää tarkastuksista aiheutuvaa taakkaa. Riskiperusteisuus tulee ulottaa niin syvälle järjestelmään kuin mahdollista.

Paras tapa vähentää virheitä on auttaa viljelijää jo ennen kuin virhe ehtii tapahtua. Sähköisten hakujärjestelmien kehitys mahdollistaa tämän huomattavasti paperihakua paremmin ja kustannustehokkaammin.

On selvää, että valvontaa tulee olla jatkossakin. Veronmaksajien rahojen käytön pitää olla vastuullista, tuloksellista ja yhteistä hyvää edistävää. Ei ole yhtä selvää, että valvonta tulee järjestää kuten nykyisin on tehty.

Parlamentti antaa mietinnölläni vahvan viestin järkevämmän vaihtoehdon puolesta. Jää komission ja jäsenvaltioiden käsiin, miten sen toteuttamiseen sitoudutaan.

PETRI SARVAMAA on europarlamentaarikko (kok.).

petri.sarvamaa@europarl.europa.eu

VIIKON KYSYMYS

Mitä olet tänä vuonna tehnyt metsässä?

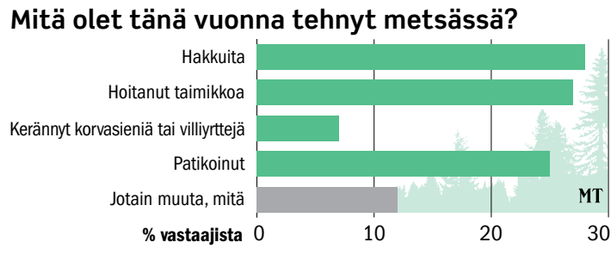

Metsää hoidetaan ja siellä patikoidaan

MT:n verkkosivuilla oleva Viikon kysymys uteli tällä kertaa, mitä metsässä tehdään.

Mitä olet tänä vuonna tehnyt metsässä? -kysymykseen vastasi 574 lukijaa ja tulos oli tasainen: 28 prosenttia oli tehnyt hakkuita, 27 prosenttia hoitanut taimikkoa ja 26 prosenttia patikoinut.

Seitsemän prosenttia kertoi keränneensä korvasieniä tai villiyrttejä ja 12 prosenttia puuhanneensa jotain muuta.

Mitä hallitus linjaa oikein?

Uusi kysymys käsittelee uuden hallituksen tekosia.

Mihin hallituksen maaseutulinjaukseen olet tyytyväisin: sukupolvenvaihdoksiin, rakentamisen helpottamiseen, panostukseen teihin, puun käytön lisäykseen vai byrokratian purkuun maataloudessa?

Käy vastaamassa MT:n verkkosivuilla ja kommentoimassa MT:n Facebook-sivulla.

EIJA MANSIKKAMÄKI

JAANA KANKAANPÄÄ

Viikon kysymykseen vastanneista yli neljännes on patikoinut metsässä.